

UN MORMÎNT DE SECOLUL IV î.e.n. DE LA CÂSCIOARELE, PUNCTUL „GHETĂRIE“ (JUD. CĂLĂRAȘI)

MIRCEA MUNTEANU

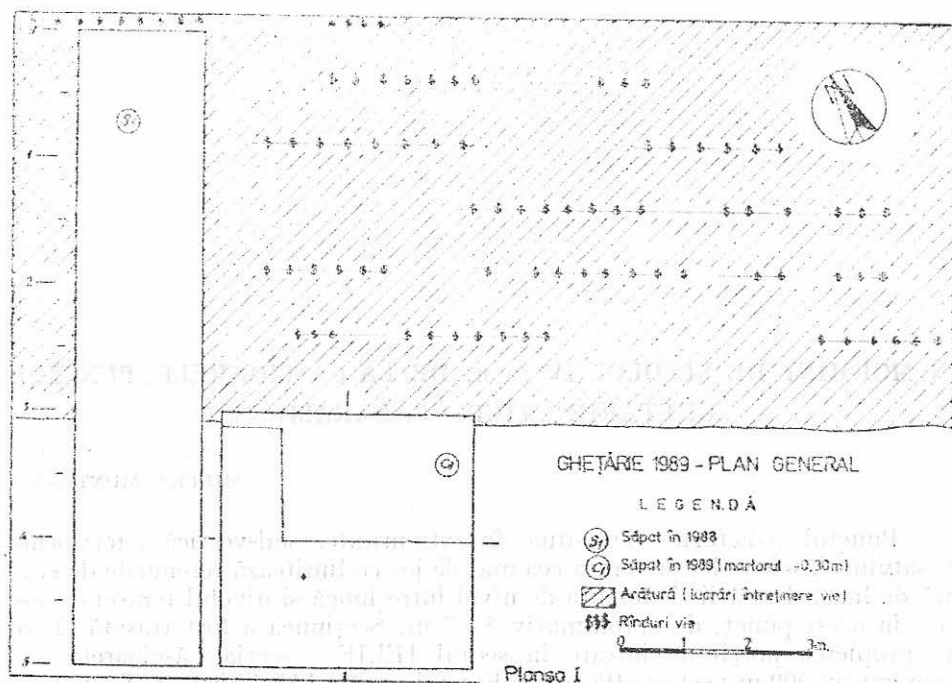
Punctul „Ghetărie“ este situat în extremitatea sud-vestică a teritoriului satului Căscioarele, pe terasa cea mai de jos ce limitează terenurile de cultură de lunca Dunării. Diferența de nivel între luncă și nivelul terasei de jos este, în acest punct, de aproximativ 5—7 m. Secțiunea a fost trasată chiar în apropierea porții de intrare în sediul IELIF — secția Căscioarele. La aproximativ 500 m vest se află sediul Fermei nr. 4 a IAS Chirnogi. Toate cele trei terase, de la promontoriul din dreptul Fermei 4 până la punctul „La Vad“¹ — (unde terasele sînt tăiate de drumul asfaltat ce face legătura între obiectivele semnalate anterior și satul Căscioarele) sînt purtătoare de vestigii istorice (neolitic, epoca bronzului, La Tène). Din păcate, existența unei vii pe rîd a limitat intervențiile noastre la două sondaje periferice în punctele „Ghetărie“ și „La Vad“ (efectuate de Valeriu Sîrbu și Paul Damian), punctul „La Vad“ fiind la cca. 800—1000 m est—nord-est de punctul „Ghetărie“.

Intervenția noastră s-a limitat la o secțiune (S) de 10×2 m, în lungul pantei, cît mai aproape de marginea terasei (aproximativ 2 m), săpată în vara anului 1988. Lipsa forței de muncă și necesitatea atacării altor puncte în perimetrul satului, au întrerupt temporar lucrările. În anul următor, s-a continuat sondajul prin caseta C₁ de 4×4 m, trasată în partea estică a șanțului, în dreptul carourilor 4 și 5, lăsîndu-se un martor de cca. 0,30 m (Pl. I).

Secțiunea I, pe lîngă faptul că ne-a dezvăluit stratigrafia punctului, a scos la lumină foarte multe fragmente ceramice aparținînd culturii Boian și o mare cantitate de chirpic ars. În caseta C₁, în afara unei mari cantități de chirpic și a două fragmente ceramice aparținînd culturii Boian, am descoperit un mormînt getic de înhumatie cu două vase de ofrandă depuse lîngă mormînt (Pl. III). Groapa mormîntului, de formă dreptunghiulară cu colțurile rotunjite, avea fundul ușor albiat. Umerii și capul defunctului erau situate pe un prag din pămînt crușat.

Scheletul era depus pe spate, direcționat aproximativ N-S, cu mîinile îndoite din coate, palmele pe umăr. Coloana vertebrală era deranjată în zona lombară; picioarele erau în poziție întinsă, cu vîrfurile labelor apropiate. Rotula de la piciorul drept lipsea.

¹ Punctul „La Vad“ este identificat cu punctul „Valea Coșarului“ — terasa vestică a fostului lac Greaca, cf. Valeriu Sîrbu, Paul Damian, *Symposia Thracologica*, 7, Tulcea, 1989, p. 293

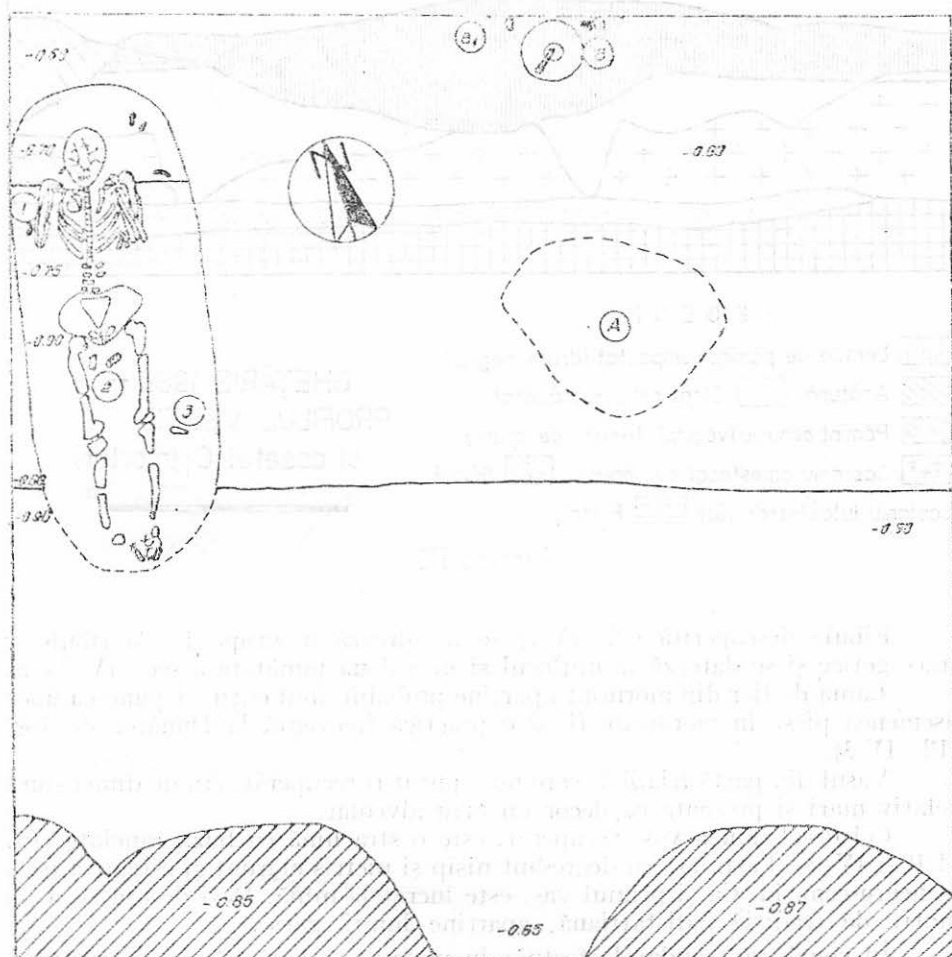
Inventarul mormintului se compunea din: o fibulă de bronz,² situată în jumătatea inferioară a brațului drept și ușor lateral de acesta; un silex depus aproape de zona pubiană a scheletului; în partea stângă a scheletului, ușor sub genunchiul stâng s-a aflat un fragment din lama de fier a unui cuțit. În jurul și deasupra capului au fost risipite câteva oase de animale. La cca. 1,20 m est de groapă, pe nivelul antic de călcare, au fost depuse două vase, probabil cu ofrande.

Primul vas (Pl. II/A), lucrat dintr-o pastă friabilă, nu a putut fi recuperat. Al doilea vas (Pl. II/B) conținea un os de animal, tăiat la unul din capete; alături de vas se afla un alt os și un silex (Pl. II/B₁).

Stratigrafia surprinsă în casetă este următoarea (vezi Pl. III): un strat de pământ cenușiu, care se păstrează pe o porțiune foarte mică și a suferit o puternică tasare; urmează un strat de pământ cenușiu măzărât, pe care l-am putea atribui nivelului getic. Sub el există un strat castaniu în amestec cu cenușiu, foarte bogat în chirpic ars, pe care îl atribuim unui nivel neolitic. Sub el se află pământul viu limitat de un pietriș natural. Este adevărat că fragmente de chirpic și fragmente ceramice neolitice au apărut și în stratul cenușiu măzărât. Ținând cont de faptul că sîntem la baza pantei, acestea puteau ajunge aici prin desprinderea de pe terasele superioare. Elementul pe care îl considerăm definitoriu pentru stratigrafie, este nivelul de pornire al gropii mormintului (baza stratului cenușiu măzărât) și nivelul la care am găsit depuse vasele (pe stratul castaniu amestecat cu cenușiu).

Groapa mormintului intersectează profilul vestic pe o suprafață relativ mică, în colțul de nord-vest. În profil se mai observă o mică groapă, conică, a cărei relație cu groapa mormintului nu am putut-o stabili.

² Vlad Vintilă Zirra, *ibid.*, p. 304. Fibula a fost văzută de V.V. Zirra, care a confirmat încadrarea cronologică. Folosim și prezentul prilej pentru a-i mulțumi.

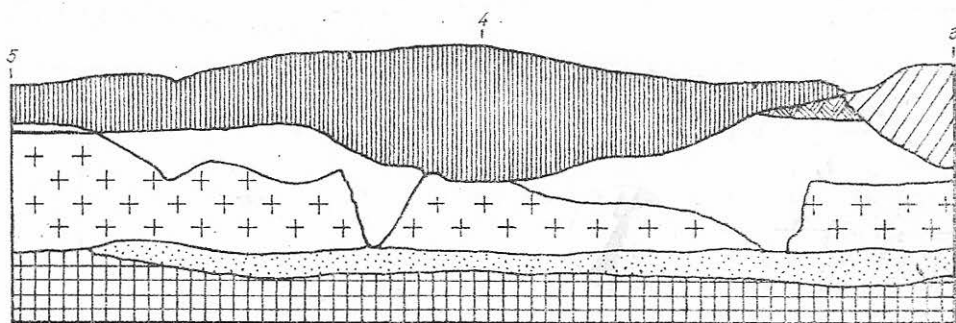
LEGENDĂ

- ① FIBULĂ TRACO-GETICĂ
- ② SILEX
- ③ FRAGMENT DE CUȚIT
- (A) VAS DIN PASTĂ FRIABILĂ
- (B) STRACHINĂ CU BUZA CANE-LATĂ ȘI UN OS
- (B) SILEX ; PIETRȘ
- ROTULĂ ; • OSEMINTE DE ANIMAL

GHEȚĂRIE 1989 - M₁
(coseta C₁)

0 1m

Planșa II

LEGENDĂ

- Lentilă de pământ compactat (drum negru)
 Arătură Strat cenușiu măzărât
 Pământ cenușiu (vegetal lasat de drum)
 Castaniu amestecat cu cenușiu Gălbui
 castaniu lutos (strat viu) Pietriș

GHEȚĂRIE 1969 -
 PROFILUL VESTIC
 al cosetei C₁ (mortor)

0 1m

Plonșo III

Fibula descoperită (Pl. IV/1) se încadrează în grupa I₁₋₁ a fibulelor traco-getice și se datează la mijlocul și în a doua jumătate a sec. IV î.e.n.

Lama de fier din mormânt aparține probabil unui cuțit, depunerea unor asemenea piese în morminte fiind o practică frecventă la Dunărea de Jos³ (Pl. IV/3).

Vasul din pastă friabilă, care nu a putut fi recuperat, era de dimensiuni relativ mari și prezenta ca decor un brîu alveolar.

Cel de-al doilea vas, recuperat, este o strachină cu buza canelată (Pl. II/B și IV/B). Pasta are ca degresant nisip și pietriș mărunt și este arsă pînă la negru-cenușiu. Ca și primul vas, este lucrat la mîna. Deși decorată cu un motiv de tradiție hallstattiană, aparține lumii getice⁴.

În concluzie, sondajul efectuat în punctul „Ghețarie” ne-a permis (pe lîngă aflarea unor materiale mai vechi, neolitice), cercetarea unui mormînt getic de la mijlocul sau din a doua jumătate a sec. IV î.e.n. Vasele depuse în afara gropii mormîntului, dar pe nivelul de călcare, sînt contemporane cu mormîntul.

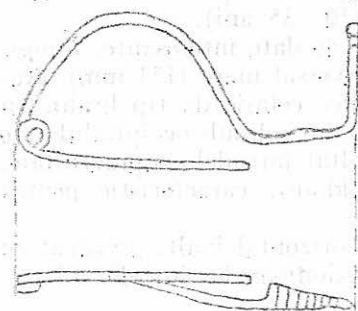
Nu este exclus ca în zonă să avem o bogată necropolă getică (ca și la Zim-nicea, Stelnica și Bugeac), precum și o așezare neolitică, foarte aproape de suprafața cercetată.

Ulterior redactării notei de față ne-am aflat în posesia expertizei antropologice, efectuate de Petre Cantemir de la Centrul de cercetări biologice, Iași. Cu permisiunea acestuia și în ideea unei informații cît mai complete asupra descoperirii, dăm mai jos rezultatele analizelor.

Partea cefalică este fragmentată și incompletă, putîndu-se reconstitui doar o calotă craniană și mandibula. Scheletul post-cranian este bine conservat și este reprezentat prin toate oasele membrelor, oasele bazinului, sacru-

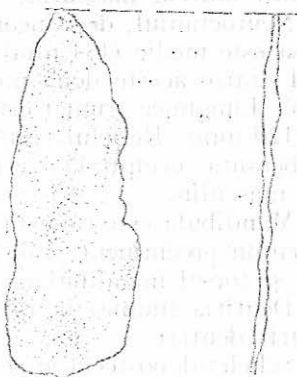
³ M. Irimia, *Inventaria Arheologica*, Fascicolul 13, Ed. Academiei, București, 1986

⁴ Emil Moscalu, *Ceramica traco-getică*, București, 1983, p. 73

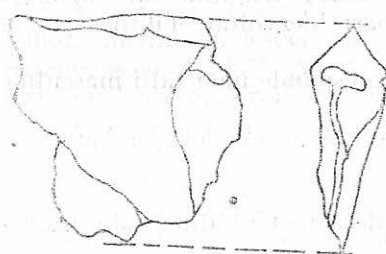
0 1 2 3

(1)

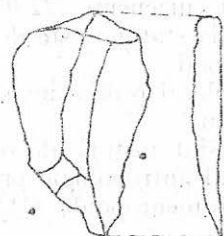
0 1 2 3

(3)

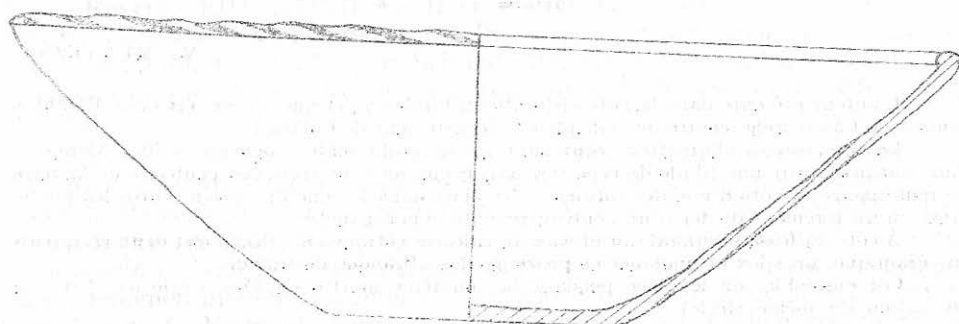
0 1 2 3

(2)

0 1 2 3

(B1)

(5)

0 1 2 3

Planşa IV

mul, două clavicule, un calcaneu, un astragal, coaste, corpuri vertebrale, metapodale și falange.

Analiza unor importante caractere morfologice ne-a permis recunoașterea unui individ masculin, de vîrstă matură (30—35 ani).

Neurocraniul, deși incomplet, oferă o serie de date interesante. Lungimea sa este medie (184 mm), cu diametru transversal mare (151 mm). Raportul dintre aceste două metrii, ne dă un indice cefalic de tip brahicran (82,06). Lungimea frunții este mijlocie (55 mm), în schimb occipitalul este larg (120 mm). Relieful cranian este bine dezvoltat (arcadele supraorbitale, protuberanța occipitală și relieful supramastoidian), caracteristic pentru sexul masculin.

Mandibula este robustă și largă, cu ramul orizontal înalt, prevăzut cu un menton proeminent și de formă piramidală. Gonioanele sînt dezvoltate, la fel și torsul mandibular.

Dentiția (numai la nivelul mandibulei) este puțin erodată și lipsită de carii dentare.

Scheletul postcefalic se caracterizează prin robustețe accentuată și cu impresiile musculare proeminente. Humeri, prin indicii de secțiune, se integrează în categoria platibrahică (74,0 și 76,0). Oasele femurale sînt eurimare (96,55 și 84,84) și prevăzute cu un pilastru foarte dezvoltat. Tibiile aparțin categoriei euricneme (72,97 și 70,27).

Media staturii este de 168 cm, ceea ce corespunde unei talii masculine supramijlocii.

Patologii osoase nu sînt prezente la nivelul vertebrelor lombare și a sacrum-ului.

Nu sînt resturi de ofrandă.

Tipul antropologic prezintă o îmbinare de caractere dinaroide, nordoide și protoeuropoide ($D_2N_2Pt_2$).

UN TOMBEAU DU IVe SIÈCLE AV J.C. DE CÂSCIOARELE „GHETĂRIE” (DÉP. CĂLĂRAȘI)

Résumé

M. MUNTEANU

L'auteur présente dans la note ci-jointe un tombeau gétique, découvert dans l'établissement de Căscioarele, centre de „Ghețării” (département de Călărași).

Le tombeau d'inhumation (contenant un individu mâle d'âge mûr: 30 à 35 ans) a dans son inventaire une fibule de type thrace-gétique, un silex (provenu peut-être de la terre de remplissage) à côté d'une des rotules — les deux dans la zone du bassin, entre les pieds, ainsi qu'un fragment du fer d'un couteau près du genou gauche.

À côté du fossé sépulcral, au niveau du calcaire gétique on a découvert deux récipients en céramique, un silex et quelques os provenant des offrandes de viande.

Cet ensemble, on le place pendant la deuxième moitié du IVe siècle av. J.-C. (ou au milieu du même siècle).

Table des illustrations

- Planche I — le plan global des fouilles.
- Planche II — la cassette C1 — (plan) —
- Planche III — le profil occidental de la cassette C1 (témoin)
- Planche IV — l'inventaire du complexe (les chiffres et les lettres correspondent à la notation de la Planche II — le lieu de leur découverte).